

Aiščio Žekevičiaus

daktaro disertacijos „**Biopolitika ir rasė: sąveikos, kritika, įveika**“ (humanitariniai mokslai, filosofija (H 001)) mokslinis vadovas vyriausioji m. d., dr. Audronė Žukauskaitė – Lietuvos kultūros tyrimų institutas, humanitariniai mokslai, filosofija (H 001) **gynimo taryba:**

pirmininkas – prof. dr. Gintautas Mažeikis – Vytauto Didžiojo universitetas, humanitariniai mokslai, filosofija (H 001);

nariai:

- doc. dr. Vaiva Daraškevičiūtė – Vilniaus universitetas, humanitariniai mokslai, filosofija (H 001);
- prof. dr. Mintautas Gutauskas – Vilniaus universitetas, humanitariniai mokslai, filosofija (H 001);
- doc. dr. Jurga Jonutytė – Vytauto Didžiojo universitetas, humanitariniai mokslai, filosofija (H 001);
- prof. dr. Rein Raud – Talino universitetas, Estija, humanitariniai mokslai, filologija (H004).

Mokslo daktaro disertacija bus ginama viešame Lietuvos kultūros tyrimų instituto, Vytauto Didžiojo universiteto ir Europos humanitarinio universiteto jungtinės Filosofijos mokslo krypties tarybos posėdyje **2024 m. gruodžio 16 d., 14 val. Lietuvos kultūros tyrimų instituto salėje** (216 kab.). Adresas: Saltoniškių g. 58, LT-08105, Vilnius, Lietuva

Anotacija

Daktaro disertacijoje permąstoma rasės funkcija biopolitikoje ir formuluojamas teorinis modelis, kuris yra labiau pritaikomas globalizuoto ir surasinto šiandienos pasaulio analizei nei tradicinės biopolitikos teorijos. Viena iš disertacijos prasminiame centre atsiduriančių tezių – rasė yra ne vien skirtis įtvirtinanti ir palaikanti kategorija ar atskirtį biopolitiniuose režimuose produkuojantis įrankis, bet ir fundamentalus valdysenos principas, struktūruojantis gyvybės valdymą, kontrolę ir prekybą ja globaliu bei planetos mastu. Disertacijoje pabrėžiamas rasės centriškumas biopolitiniuose populiacijų reguliavimo ir reprodukavimo mechanizmuose, taip kvestionuojant tradicines biopolitikos teorijas, kurios paprastai būna linkusios marginalizuoti arba pernelyg supaprastinti rasės funkciją biovaldysenoje. Toks rasės rekonceptualizavimas turi reikšmingų implikacijų biopolitikos suvokimui, kadangi taip sugestijuoja, kad surasimas yra ne antrinis ar periferinis biopolitinis klausimas, o viena esminių biogalios veikimo sąlygų, ypač globalios ar net planetinės valdysenos kontekstuose. Tai leidžia traktuoti ir tirti rasę kaip globalios biopolitikos kompleksą, kurio veikimą užtikrina surasintos vizualumo, produkavimo ir reprodukavimo praktikos, ir formuluoti naują – geoplanetinę – teorinę prieigą, kuria siekiama įveikti esamų biopolitikos teorijų ribotumą. Apjungdamas biopolitikos ir postkolonializmo teorijas, šis tyrimas ne vien mažina atotrūkį tarp šių prieigų ir leidžia kvestionuoti dominuojančių paradigmų pritaikomumą, bet ir siūlo naujas teorinių bei praktinių mokslinių tyrimų kryptis planetos masto krizių akivaizdoje.

SUMMARY

„Biopolitics and Race: Interactions, Critiques, Overcoming”

The doctoral dissertation rethinks the function of race in biopolitics and formulates a theoretical model that is much more applicable to the analysis of today’s globalized and racialized world than traditional biopolitical theories. One of the core statements of the dissertation is that race is not only a category that establishes and supports difference or a tool that produces exclusion in biopolitical regimes but also a fundamental principle of governmentality that structures the management, control and trade of life on global and planetary scales. The dissertation emphasizes the centrality of race in the biopolitical mechanisms of population regulation and reproduction, thus questioning traditional biopolitical theories that tend to marginalize or oversimplify the function of race in biogovernmentality. Such a reconceptualization of race has significant implications for the understanding of biopolitics, as it suggests that race is not a secondary or peripheral biopolitical issue but one of the essential conditions for the operation of biopower, especially in contexts of global or even planetary governance. It allows us to treat and study race as a complex of global biopolitics, whose operation is ensured by racialized practices of visibility, production and reproduction, and formulates a new – geoplanetary – theoretical approach that aims to overcome the limitations of existing biopolitical theories. By combining biopolitics and postcolonialism, this study not only bridges the gap between these approaches and allows us to question the applicability of dominant paradigms but also suggests new directions for theoretical and practical research and political action in the face of global crises.